

ОДЛУКЕ ВИШЕГ ПРИВРЕДНОГ СУДА СРБИЈЕ

Одговорност државе за штету услед неблагоприятне исплате курсне разлике

Предузеће је тужило државу са захтевом да му се накнади штета јер му курсне разлике нису благовремено исплаћене.

Првостепени суд је усвојио захтев и обавезао државу да исплати 13,500.000 динара на име накнаде штете.

Више привредни суд је одбио жалбу и потврдио првостепену пресуду. Из образложења:

”Предмет тужбе је захтев за накнаду штете проузроковане неблагоприятном исплатом курсних разлика тужиоцу. Наиме, тужилац је изводио грађевинске радове у Либији и по основу тих радова Југославији је испоручивана нафта. Сагласно томе, као и одредбама Одлуке и Допунске одлуке о одређивању износа за посебне намене и накнаде приликом утврђивања цена деривата нафте (”Сл. лист СФРЈ”, бр. 44/87) а касније Закона о условима и начину обезбеђења и коришћења средстава за покриће курсних разлика, камата и других трошкова насталих по основу увоза нафте и деривата нафте од 1980. године и о покрићу курсних разлика за југословенских нафтовод (”Сл. лист СФРЈ”, бр. 10/88) тужилац је поднео и реализовао захтев за курсне разлике по наведеном основу код туженог. Међутим, тужени није континуирано обавио исплату признате курсне разлике већ је то учинио у великим временским размацима. Тужилац зато сада потражује накнаду штете чију је висину изједначио са висином важеће каматне стопе рачунате на ревалоризовану главницу.

Првостепени суд је правилно утврдио да је тужбени захтев основан. Ово са разлога, што је сходно изведеним доказима међу којима је и налаз вештака одговарајућих струка, утврђено да је исплата курсних разлика обављена из наменских средстава која су била обезбеђена до 31. марта 1989. године за покривање курсних разлика, камата и других трошкова насталих при увозу нафте и деривата нафте и која су била прикупљена на рачунима републичких и покрајинских секретаријата а расподела је обављена преко Привредне коморе Југославије - Удружења нафтне привреде Југославије, Удружења банака Југославије и Савезног секретаријата за финансије и то у облику аванса. При том је утврђено да СФРЈ није обезбедила довољно средстава по наведеном основу и да зато није обављена благовремена исплата курсних разлика, као и да ниједном одлуком није била искључена обавеза плаћања камате.

При том ваља истаћи да је првостепени суд основано нашао да је у датом случају реч о захтеву по основу накнаде штете. Ово стога, што према чл. 190. ЗОО, суд ће узимајући у обзир и околности које су наступиле после проузроковања штете досудити накнаду у износу који је потребан да се оштећеникова материјална ситуација доведе у оно стање у коме би се налазила да није било штетне радње или пропуштања. Према томе, ако је

тужилац обављао грађевинске радове у иностранству и околност да му је уместо исплаћене накнаде у одређеној валути исплата обављена у динарској противвредности на бази испоручене нафте, произлази да тужиоцу припада право да своје финансијско стање доведе у стање које би било реализовано да је обављене радове наплатио у инострану валути при окончању радова а не на наведени начин и то по протеклу утврђеног временског периода услед чега је дошло до курсних разлика и смањења исплаћене новчане накнаде, те му је на тај начин причињена штета.

Наиме, околност да је исплата курсних разлика обављена у доцњи туженог, потврђује основаност закључка да тужиоцу припада право на досуђени износ који за тужиоца представља штету."

Према томе, предузеће има право на накнаду штете, ако му држава на време не исплаћује курсну разлику која му припада према важећим прописима.

(Пресуда Вишег привредног суда, Пж 8881/91 од 16. децембра 1991. године.)

Право на камате због неблаговремене исплате динарске противвредност девиза

Првостепени суд је обавезао тужену банку да плати тужиоцу тражене камате.

Виши привредни суд је одбио жалбу и потврдио првостепену пресуду. Врховни суд Србије одбио је ревизију туженог.

Из образложења:

"Правилно је другостепени суд на основу утврђеног чињеничног стања применио материјално право када је одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду којом је усвојен тужбени захтев тужиоца. Битних повреда одредаба из члана 354, став 2, тачка 10. ЗПП, на које повреде ревизијски суд пази по службеној дужности, нема. Тужени у ревизији не указује на постојање других битнијих повреда одредаба ЗПП-а. Из утврђеног чињеничног стања произлази да је тужилац преко свог извозника, "Интертехне" из Београда, извезао робу у иностранство, те да тужена банка по налогу комисионара није извршила на време уплату динарске противвредности извезене робе. Наиме, према одредби члана 98. Закона о девизном пословању, тужена банка је била дужна да динарску противвредност по курсу на дан извршења наплате уплати у року од два дана од дана девизног прилива. Из списка предмета произлази да је девизни прилив књижен са валутом 17. фебруара 1989. године, па како тужена није поштовала рокове за уплату динарске противвредности, то тужилац правилно потражује од тужне банке камату у висини утуженог износа."

Према томе, предузеће има право на камате, ако банка не исплати предузећу динарску противвредност у року од два дана од дана девизног приспећа код банке.

(Пресуда Вишег привредног суда, Пж 2443/92 од 23. априла 1992. године.)

(Пресуда Врховног суда Србије, Рев. 226/92 од 23. децембра 1992. године.)

Суд није надлежан да одлучује о неправилностима у раду службе платног промета

Првостепени суд је одбио захтев повериоца за отклањањем неправилности у раду Службе платног промета.

Виши привредни суд је одбио жалбу и потврдио првостепено решење. Из образложења:

”Испитујући побијано решење на основу члана 16. Закона о судовима у смислу члан 381. ЗПП у вези са чланом 14. ЗПП, Виши привредни суд у Београду налази да жалба повериоца није основана.

Правилно је првостепени суд одбио захтев повериоца од 8. октобра 1992. године за отклањањем неправилности у раду СППФН у Параћину. Према одредби члан 47. ЗПП, странка или учесник у поступку могу поднестом тражити од суда да отклони неправилност коју је службено лице учинило у спровођењу извршења. Под појмом ”службено лице” подразумева се радник у суду који непосредно предузима радње извршења или обезбеђења а не и радњи, односно службеник Службе платног промета.”

Према томе, суд је надлежан да отклони неправилности које у свом раду учини службеник суда, али није надлежан за отклањање неправилности које у свом раду учини Служба платног промета.

(Решење Вишег привредног суда, Пж2-403/92 од 18 новембра 1992. године.)

Именовање директора предузећа

Првостепени суд је брисао из судског регистра З... Д... као в.д. директора, а уписао М... З... као в.д. директора.

Наиме, извршен је упис као заступника предузећа М. З., в.д. директора без ограничења а брисан је З. Д. Овако је суд одлучио јер је утврдио да је одлуку о промени заступника донело предузеће, односно збор радних људи, а одлуку о томе може донети само раднички савет.

Благовременом жалбом ово решење побија предузеће из Ниша из свих разлога наведених у чл. 353. ЗПП-а.

Жалилац истиче да је одлука о промени заступника донета на збору радних људи правилна и да првостепени суд није могао да изврши брисање већ уписаног заступника предузећа већ да је то могао само учинити Виши привредни суд. Жалилац наводи да је упис в.д. директора раније извршен на основу фалсификоване одлуке радничког савета и сматра да је упис промена правилно извршен, па је предложио да се поништи решење од 18. децембра 1992. године и да се решење од 15. децембра 1992. године одржи на снази као правилно.

Жалба није основана.

Правилно је првостепени суд поступио када је извршио брисање неоснованог уписа промене лица овлашћеног за заступање јер је одлуку о именовању в.д. директора као заступника донело предузеће на збору радних људи а не раднички савет који је једино надлежан да доноси одлуке о именовању и разрешењу директора. Није основан навод жалбе да је првостепени суд учинио битну повреду када је донео своје решење а да је о томе могао да одлучује само Виши привредни суд као другостепени. Ово са разлога што је првостепени суд у смислу чл. 61. Закона о поступку за упис у судски регистар овлашћен да измени своје решење и да одлучи другојачије него што је било одлучено када су за то били испуњени услови, а то се у конкретном случају и десило. Како је првостепени суд утврдио да је ненадлежан орган према статуту предузећа донео одлуку о именовању в.д. директора као заступника предузећа, то је правилно поступио када је својим решењем брисао неосновано извршен упис промене заступника.

Према томе, в.д. директора може именовати као заступника предузећа раднички савет или управни одбор, а не збор радних људи.

(Решење Вишег привредног суда, Пж 2-642/92 од 31. децембра 1992. године.)